

۲۰۲۳/۰۹/۳۰

انجینر قیس کبیر / مجمع اللغات

تشریح تعدادی از لغات و کلمات با ریشه های آنها در قاموس کبیر افغانستان

انقلاب علم و تکنولوژی در عصر حاضر، ایجاب مینماید که لغات و کلمات بر مبنای وجه تسمیه و مفاهیم آنها تشریح گردند. خوشبختانه در حال حاضر قاموس کبیر افغانستان، یگانه مرجع بزرگ، حجیم، و قابل دسترس است که درین زمینه به تمام علاقمندان آن ممد واقع میگردد. بدون استفاده ای درست از این لغات زبان دری از قافله علوم عصری فاصله گرفته و به فقر علمی و معنوی کشانیده میشود. نتیجتاً کسانی که با این لسان صحبت مینمایند، به مشکل جدی فهم و درک بعضی مفاهیم مواجه میشوند. اینجانب سعی مینمایم، تا جهت فراهم آوری تسهیلات برای استفاده کنندگان، تا جائیکه ممکن است، تشریح تعدادی از این لغات و کلمات را با ریشه ها و وجوه تسمیه آن ها، در بخش مجمع اللغات "قاموس کبیر افغانستان" درج نمایم.

از دوستان ارجمند، دانشمندان، متخصصان علوم و قلم به داستان صمیمانه رجامندم، تا در صورت ملاحظه اشتباه در متون و تشریحات ارائه شده، لطف نموده در تصحیح آن ما را یاری نموده، منت گذارند.

پاسم یا کلمه	تشریح	ریشه
رنسانس	<p>این کلمه، از زبان فرانسوی گرفته شده و از ترکیب دو کلمه "re" به معنای "دوباره" و "naissance" به معنای "تولد" تشکیل شده که به معنای "تولد دوباره" میباشد و رنسانس را "نوزایی" یا "تجدید حیات" نیز میگویند. در اصطلاح، رنسانس به جنبش فرهنگی و علمی مهمی گفته می شود که در قرن چهاردهم میلادی در ایتالیا آغاز شد و در قرن شانزدهم میلادی به سایر نقاط اروپا گسترش یافت. این جنبش با احیای فرهنگ و تمدن کلاسیک یونان و روم همراه بود و تأثیر عمیقی بر هنر، ادبیات، علوم و مذهب اروپا گذاشت. از جمله خصوصیات اصلی رنسانس می توان به موارد زیر اشاره کرد:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ توجه به انسان و ارزش های انسانی ➤ گرایش به عقل و خردگرایی ➤ احیای علوم و هنر کلاسیک ➤ شکوفایی هنر و ادبیات ➤ گسترش تجارت و مبادلات فرهنگی <p>رنسانس را می توان نقطه عطفی در تاریخ اروپا دانست که منجر به گذار از قرون وسطی به دوران جدید شد.</p> <p>رنسانس (Renaissance) منحصراً یک دوره مهم در تاریخ فرهنگی و هنری اروپا، از قرن ۱۴ تا قرن ۱۷ میلادی ادامه داشت. رنسانس با خصوصیات منحصر به خودش شناخته می شود. در این دوره، تحولات فرهنگی، هنری، علمی، و اجتماعی گسترده ای رونما گردید.</p> <p>رنسانس به انسان محوریت تأکید داشت. انسان ها به عنوان مرکز توجه قرار گرفتند، و افراد تلاش کردند تا انسان ها و دنیای طبیعی را به دقت بشناسند و درک کنند.</p> <p>آثار هنری و معماری باشکوه: هنرمندان رنسانس، از جمله لئوناردو داوینچی، مایکل آنژ، و رافائل، آثاری با عظمت ایجاد کردند. نقاشی، معماری، موسیقی، و ادبیات در این دوره به نوآوری های بزرگی دست پیدا کردند که مرزهای هنر و فرهنگ را گسترش دادند.</p> <p>ترویج علوم و ادبیات: علمای رنسانس مطالعات علمی را ترویج دادند و به ترجمه متون یونانی و رومی کلاسیک پرداختند. این اقدامات به پیشرفت های علمی منجر شدند.</p>	فرانسوی

	<p>کاوش‌های جغرافیایی: اکتشافات زیادی در جهان در این دوره انجام شد، از جمله کاوش‌های کریستوف کلمب به مقصد کشف هندوستان که به صورت غیرآگاهانه به کشف امریکا انجامید و کاوش‌های فردیناند ماژلان به دور دنیا که به هدف کشف هند از تنگه که بعداً به نام وی مسمی شد، وارد بحر بیکران دیگر شده و آنرا بحر آرام نامید.</p> <p>اصلاحات دینی: مارتین لوتر، در اواخر دوره رنسانس، با آغاز اصلاحات پروتستانیسم، تغییرات عمده‌ای در مذهب و کلیسای کاتولیک به وجود آورد. نام اصلی مارتین لوتر، مارتین لوتر فون آیزنباخ (Martin Luther von Eisenach) بود. او در ۱۴۸۳ در شهر آیزنباخ آلمان به دنیا آمد. پدر او یک آهنگر بود و مادرش یک خیاط.</p> <p>لوتر در ابتدا به تحصیل حقوق پرداخت، اما پس از آن به تحصیل الهیات روی آورد. در سال ۱۵۰۵، او به عنوان کشیش در کلیسای کاتولیک منصوب شد.</p> <p>در سال ۱۵۱۷، لوتر ۹۵ تز را بر ضد فروش عفو نامه توسط کلیسای کاتولیک نوشت. این تزها به سرعت در سراسر اروپا منتشر شدند و باعث آغاز نهضت اصلاحات پروتستان شدند.</p> <p>لوتر بر این باور بود که تنها راه نجات، ایمان به لطف خدا است و نه اعمال مذهبی. او همچنین معتقد بود که هر فرد می‌تواند با خواندن انجیل، به طور مستقیم با خدا ارتباط برقرار کند.</p> <p>آموزه‌های لوتر تأثیر عمیقی بر جهان مسیحیت گذاشت. آنها منجر به ایجاد کلیساهای پروتستان مختلفی شدند که امروزه بیش از نیمی از جمعیت مسیحیان جهان را تشکیل می‌دهند.</p> <p>لوتر در سال ۱۵۴۶ در شهر آیزنباخ آلمان درگذشت. او را یکی از بزرگترین شخصیت‌های تاریخ مسیحیت می‌دانند.</p>	
<p>یونانی</p>	<p>کلیسا در لغت به معنای جماعت یا انجمن است. در اصطلاح مسیحیت، کلیسا به جماعت مؤمنان به عیسی مسیح گفته می‌شود. این جماعت از افراد مختلف با ملیت‌ها، زبان‌ها، و فرهنگ‌های مختلف تشکیل شده است. معبد مسیحیان، عبادتگاه ترسایان، پرستشگاه، دیمه، عبادتگاه، عبادتخانه، بتکده.</p> <p>کلیسا در مسیحیت دارای دو جنبه است:</p> <p>جنبه معنوی: کلیسا به عنوان وجود مسیح، نمادی از اتحاد همه مؤمنان در مسیح است.</p> <p>جنبه مادی: کلیسا به عنوان یک سازمان، مسئول انجام امور مربوط به عبادت، آموزش، و خدمت‌رسانی به جامعه است.</p> <p>کلیسا در طول تاریخ مسیحیت، نقش مهمی در شکل‌گیری و توسعه این دین داشته است. کلیسا مسئول حفظ و گسترش آموزه‌های مسیحیت، و همچنین ارائه خدمات اجتماعی به جامعه بوده است.</p> <p>در حال حاضر، کلیساهای مختلفی در جهان وجود دارد که هر یک دارای باورها و مناسک خاص خود هستند. برخی از بزرگترین کلیساهای جهان عبارتند از:</p> <ul style="list-style-type: none"> کلیسای کاتولیک کلیسای ارتدکس شرقی کلیسای پروتستان کلیسای انگلیکن کلیسای حواری ارمنی 	<p>کلیسا</p>

د پانو شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

	<p>"کلیسا" به عنوان یک کلمه عمومی به معنای "مکان عبادت مسیحیان" یا "گروه مسیحیانی که در یک مکان برای عبادت جمع میشوند" به کار می‌رود. اصطلاحاً، "کلیسا" به معنای مرکز دینی و جماعت مسیحیان اشاره دارد. کلمه "کلیسا" از کلمه یونانی "ἐκκλησία" (ekklēsia) گرفته شده و در نیازهای مذهبی به معنای اشاره دارد که مسیحیان در آن به منظور عبادت و مراسم مذهبی جمع میشوند.</p> <p>کلیساها در مسیحیت به عنوان مکان‌های مقدس شناخته می‌شوند که مراسم مذهبی انجام می‌دهند و اعضای جامعه مسیحیان با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. در مسیحیت، انواع مختلف کلیساها و ادیان مسیحی وجود دارند، از جمله کلیسای کاتولیک، کلیسای ارتدوکس، کلیسای پروتستانی، و دیگر فرقه‌ها و گروه‌های مسیحی.</p>	
<p>ترکیب یونانی و دری</p>	<p>کلیسای ارتدوکس به عنوان یکی از شاخه‌های مهم مسیحیت، یکی از گروه‌های اصلی مذهبی مسیحیت است. این گروه در جمله گروه‌های مسیحی ارتدوکس شناخته می‌شود و بسیاری از پیروان این مذهب به عنوان مسیحیان ارتدوکس شناخته می‌شوند.</p> <p>نکات مهم در مورد کلیسای ارتدوکس شامل موارد زیر می‌شوند.</p> <p>عقائد مذهبی: کلیسای ارتدوکس در باورها و عقاید اساسی مسیحیت با دیگر گروه‌های مسیحی مشترک است. اعتقاد به تثلیث مقدس (پدر، پسر و روح‌القدس)، عقیده به تجسم مسیح و نجات‌بخشی از طریق ایمان و اعمال خیریه جزء اصولی این عقاید است.</p> <p>تقدس و اسرار: کلیسای ارتدوکس به تقدس‌ترین گروه‌های مسیحی معتبر است و به اسرار (مراسم مذهبی مقدس) بسیار اهمیت می‌دهد. مراسم‌هایی نظیر مراسم عشای ربانی، تعمید، عیسی‌اشیری و... از جمله اسرار مهم در این کلیسا هستند.</p> <p>طقوس و آیین‌نامه‌ها: کلیسای ارتدوکس معمولاً طقوس و آیین‌نامه‌های خاص خود را دارد. این طقوس شامل مواردی مانند استفاده از آیکن‌ها، موسیقی کلیسایی، پیوستن به اسرار و مراسم عبادی خاص می‌شود.</p> <p>تفاوت‌های منطقه‌ای: کلیسای ارتدوکس در مناطق مختلف جهان و با توجه به تاریخ و فرهنگ مردم محلی ممکن است تفاوت‌های منطقه‌ای داشته باشد. به عنوان مثال، کلیسای ارتدوکس شرقی (بیزانس) و غربی دارای تفاوت‌های فرهنگی و آیینی هستند.</p> <p>کلیسای ارتدوکس دارای انتشار جهانی است و جامعه ارتدوکس در کشورهای مختلف جهان وجود دارد. این کلیسا تاریخچه طولانی و پیچیده‌ای دارد و دارای تفاوت‌های دقیق در مذهبی و فرهنگی است که در طول زمان شکل گرفته‌اند.</p>	<p>کلیسای ارتدوکس</p>
<p>لاتین</p>	<p>کاتولیزم بزرگترین شاخه مسیحیت را تشکیل می‌دهد. اساس کاتولیزم به معتقدیت به کلیسای کاتولیک روم می‌پردازد، که به عنوان مرکز اصلی مذهبی این گروه معتقدان شناخته می‌شود. برخی از اصول و معتقدیت‌های کاتولیزم عبارت‌اند از:</p> <p>تثلیث: کاتولیکان به تثلیث باور دارند که به معنای تکیه‌گاهی به تنها یک خدا نه، بلکه به تثلیث که به ترتیب شامل پدر، پسر (عیسی مسیح)، و روح‌القدس است باور دارند. این به معنای این است که خدا به صورت سه‌گانه در یک موجودیت حضور دارد.</p> <p>پاپ: کاتولیکان به پاپ به عنوان رهبر کلیسا اعتقاد دارند. پاپ به عنوان جانشین پیامبر مسیح و سرپرست کلیسای کاتولیک روم در نظر گرفته می‌شده است.</p> <p>تقدس انجیل: کاتولیکان به کتب مقدس معتقدند و اعتقاد دارند که انجیل به عنوان کتاب مقدس شناخته می‌شود که از طریق آن معرفی و آموزه‌های مسیح به مردم منتقل شده است.</p>	<p>کاتولیزم</p>

د پانو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

	<p>مریم مقدس: کاتولیکان به مریم مقدس، مادر مسیح، اهمیت خاص می دهند و از او تقدیر می کنند. این معتقدیت به عنوان "تعبد مریم مقدس" شناخته می شود.</p> <p>مراسم و اسکراننتها: کاتولیکان اهمیت زیادی به مراسمها و اسکراننتها می دهند که برای زندگی مذهبی افراد بسیار اهمیت دارد. این مراسمها شامل مراسم عشاء (آخرین شام) و مراسم میسا (عبادت دینی) می شوند. کاتولیسیم یکی از بزرگترین و پیچیدهترین تشکلهای مذهبی در جهان است و تعداد زیادی پیرو در سرتاسر جهان دارد. این معتقدیت به عنوان یک عنصر مهم در تاریخ و فرهنگ اروپا و جهان شناخته می شود و در تاریخ مذهبی و اجتماعی به شدت تأثیرگذار بوده است.</p>	
لاتین	<p>یکی از اهم شاخههای مسیحیت است که از اصول و آیینهای کلیسای کاتولیک روم انحراف کرده و به عنوان جدایی از کاتولیزم ظهور کرده است. نام "پروتستانت" از کلمه لاتین "protestans" گرفته شده و به معنای "اعتراض کننده" یا "مخالف" است. این نام به اعتراضات و انتقادات اشاره دارد که معترضان به کلیسای کاتولیک در اوایل دوره اصلاحات (Reformation) انجام دادند.</p> <p>مهمترین خصوصیات پروتستانیزم عبارتند از:</p> <p>اعتقاد به تنها ایمان: پروتستانیزم به تنهایی ایمان به عیسی مسیح به عنوان نجاتدهنده و میانجی برای انسانها را تأکید می کند و معتقد به این است که نجات بر اساس ایمان شخصی و نه اعمال انجام می پذیرد.</p> <p>اهمیت کتاب مقدس: پروتستانیزم کتاب مقدس (انجیل) را به عنوان معیار اصلی مذهبی و راهنمای زندگی معتقد است. این اعتقاد به "تنظیم مقدس" کتاب مقدس منجر شده و به ترجمه و تفسیر آزاد انجیل توسط همه اعضای جامعه تشویق می شود.</p> <p>رهبری روحیانی: پروتستانیزم به رهبری روحیانی اهمیت زیادی می دهد و به دیکتاتوری پاپ در کلیسای کاتولیک روم اعتراض دارد. این اعتقاد به پیشوایی مخصوص هر گروه مذهبی یا کلیسا به نام "روحانیت کلیه مؤمنان" (priesthood of all believers) شهرت دارد.</p> <p>اصلاحات: پروتستانیزم نتیجه جنبش اصلاحاتی در قرون وسطی است که توسط شخصیتهای مانند مارتین لوتر، ژان کالوین، و هنری هشتم انگلیس آغاز شد. این جنبش به اصلاح تعالیم و عقاید کلیسای کاتولیک روم و تشکیل کلیسای جداگانهای منجر شد.</p> <p>پروتستانیزم به عنوان یک شاخه از مسیحیت به طیف گستردهای از کلیساهای و جامعههای مذهبی منجر شده است، شامل مذاهب مختلفی مانند لوتریانیزم، کالوینیزم، انگلیکانیزم، متدیزم، و غیره. این مذاهب اختلافات معتقدی و عبادی مختلفی دارند اما اغلب به عنوان پروتستانیزم تشخیص داده می شوند.</p>	پروتستانیزم

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ